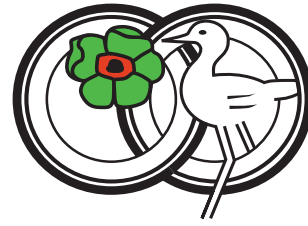
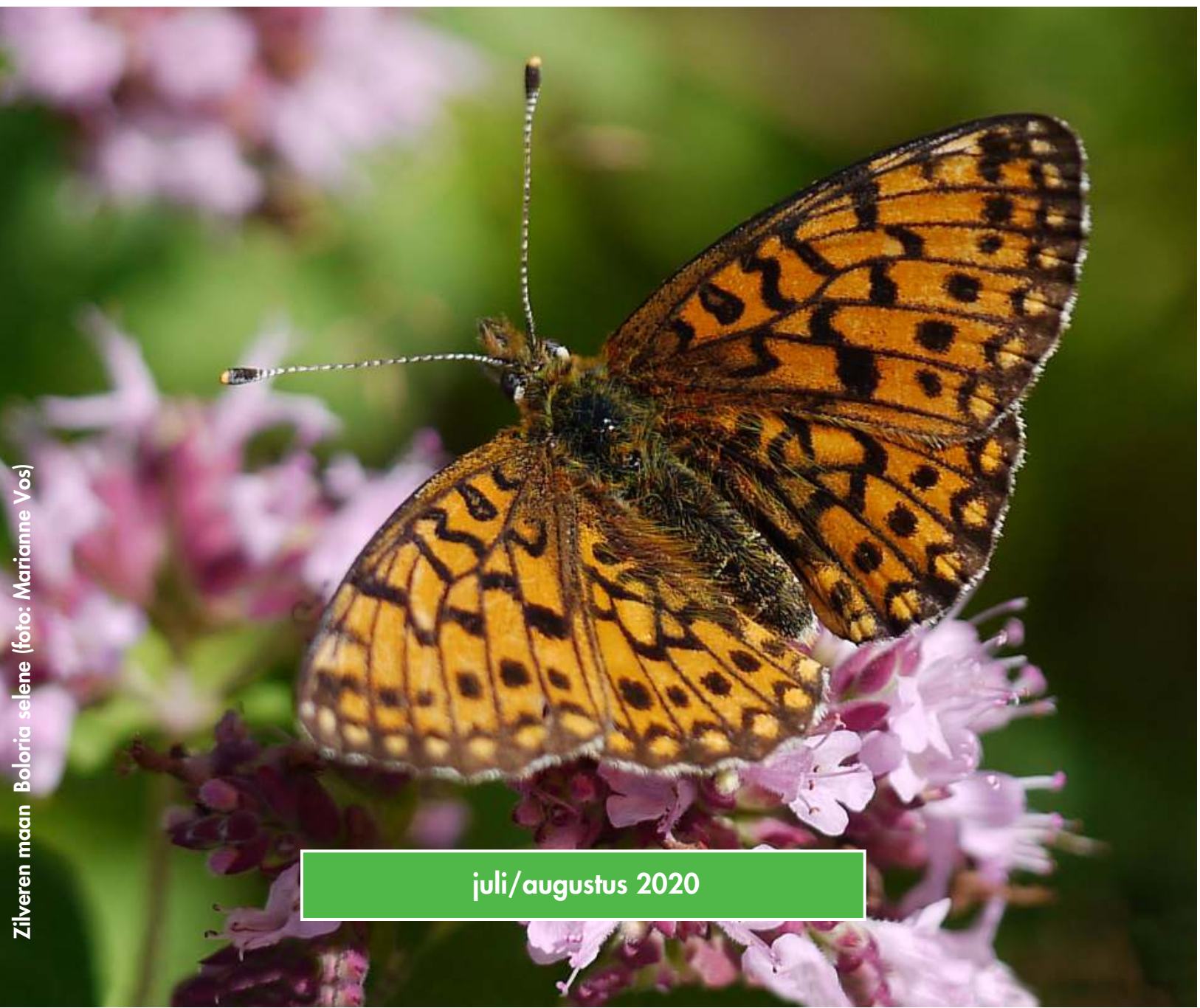

Jaargang 47 - nummer 4
Observatie is een uitgave van
Landschapsvereniging
De Kringloop Linne
www.dekringlooplinne.nl

LANDSCHAPSVERENIGING
De Kringloop Linne

Observatie

juli/augustus 2020

Colofon

Voorzitter:

Jan Hermans, Hertestraat 21, 6067 ER Linne, 0475-462440

Secretariaat:

Marij Vossen, Bisschop Lindanussingel 4,
6041 LV Roermond, 0475-317501
secretariaat@dekringlooplinne.nl

Penningmeester:

Tom Storcken, Haverterweg 46, 6118 EC Nieuwstadt, 046-4854110

Bestuursleden:

Toos Bakker, Mgr. Nolensstraat 2, 6061 GK Posterholt, 0475-403801
Ans Homburg, Burton Jostweg 7, 6041 PG Roermond, 0475-531002
Lei Hulsbosch, Op het Kuilken 12, 6067 AK Linne, 0475-463239
vacature
Website: www.dekringlooplinne.nl

Redactie:

Jan Hermans, Ans Homburg, Marianne Vos
Vormgeving: Piëtro Cuypers
Observatie verschijnt zes keer per jaar
Kopij inleveren: redactie@dekringlooplinne.nl
Drukker: Editoo B.V. te Arnhem

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de artikelen en behoudt zich het recht voor om in overleg met de auteur artikelen in te korten. Overname van artikelen is toegestaan met bronvermelding.

Abonnement / lidmaatschap:

Het lidmaatschap bedraagt minimaal € 12,- per jaar;
over te maken op rekeningnummer: IBAN NL70INGB0004709759 ten name van "Landschapsvereniging De Kringloop". Het lidmaatschap wordt stilzwijgend verlengd, tenzij dit schriftelijk bij de secretaris of penningmeester wordt opgezegd vóór 1 december.

Zie ook op de website het huishoudelijk reglement en ons privacybeleid (AVG)

Verenigingslokaal / binnenactiviteiten:

Centrale ruimte van Basisschool Triangel
Linnerhof 36, 6067 EJ Linne tel. 0475-462321

Buitenactiviteiten: deelname geschiedt altijd op eigen risico.

Het doel van de vereniging

Landschapsvereniging "De Kringloop" stelt zich ten doel tezamen het landschap te verkennen in al zijn facetten en zodoende liefde te kweken voor natuur en heem.

Doe mee aan onze Observatie!

Werk ook mee aan Observatie en stuur uw foto's, artikelen, observaties, wetenswaardigheden of natuurbelevingen op naar: redactie@dekringlooplinne.nl
Uiterste inleverdatum kopij volgende Observatie 1 augustus 2020

Inhoud

- 3 Groeve Koningsbosch - Tom Storcken
- 4 Een duif als huismus - Marianne Vos
- 6 Natuur als medicijn - Maria Beelen
- 7 Van Visserweert naar de Rug - Tom Storcken
- 8 Natuurbeheer en fauna deel 3 - Jan Hermans
- 10 Wandeling Koningsteen Thorn - Pieter Althuizen
- 12 Namiddagimpressie - Jan Hermans
- 13 Een miniatuurgebiedje - De tuin van Thijs - Leo Koster
- 15 Mededelingen Corona - crisis - Het Bestuur
- 15 Jaarprogramma 2020 - Het Bestuur
- 16 Observatie van... een zweefvlieg en een plant - Marianne Vos

De Groeve Koningsbosch

door Tom Storcken

Het is zondag, half mei. Normaal gesproken zou vandaag de eerste buitenexcursie zijn van de vegetatiecursus. Maar helaas kan deze niet doorgaan in verband met het coronavirus. Omdat ik heb gehoord dat de Bijeneters terug zouden zijn ga ik dan maar naar de zandgroeve bij Koningsbosch. Hier wordt zand afgegraven voor de kalkzandsteenfabriek de Hazelaar welke direct naast de groeve ligt. Het is nog fris als ik fietsend door het IJzerenbos richting Koningsbosch ga. In het bos is het een feest van zingende Winterkoningen, Zanglijsters en zo voort. Bij de Middelsgraaf hoor ik de Sprinkhaan rietzanger, even afstappen en goed luisteren of ik het niet verkeerd heb. Dan weer verder richting Koningsbosch. Eenmaal bij de groeve aangekomen zijn er tientallen Oeverzwaluwen te zien, ze vliegen over het water om insecten te

vangen. Daarna gaan ze naar hun nesten in de oeverwand om hun prooi af te geven om dan weer verder te gaan om eten te zoeken. Een fascinerend schouwspel. Op het water zitten ook nog twee Grote mantelmeeuwen, enkele Aalscholvers, twee Futen, wat Meerkoeten, Grauwe ganzen en dan heb je het wel gehad. Omdat er nu nog enkele personen komen met grote fototoestellen ga ik wat verder kijken. Naast een leegstaand huis is nog een uitkijkplek, maar hier is behalve een enkele Grasmus, niets te zien. Dan nog maar wat verder richting kalkzandsteenfabriek. Hier op een dijkje naast een grasveld is een klein uitkijkpunt over het water en de hoge oeverwanden. Ook hier zijn weer diverse Oeverzwaluwen te zien, maar ook een zingende Heggenmus en een krassende Grasmus. Ik denk een Bijeneter te horen, dus nu steeds maar weer het wateroppervlak scannen en de omliggende boomtoppen. En dan vliegt een Bij-

eneter over het water. Dus met de kijker goed blijven volgen totdat deze bijzonder mooie vogel uiteindelijk in een boom gaat zitten. Enkele seconden later voegt nummer twee zich bij hem of haar, deze vogel heeft een bij of wesp in de snavel. Het insect wordt enkele malen goed herschikt zodat het inslikken goed gaat. Nummer twee gaat ook op voedseljacht en is na een minuutje weer terug met ook een heerlijk hapje. In het zonnetje zijn de kleuren van deze vogels goed te zien en laten zij mij genieten van hun aanwezigheid. Wat verder weg hoor ik de Zomertortel. Na nog enkele malen een insect te hebben gevangen hebben de Bijeneters schijnbaar hun buikje vol en vliegen ze weer weg. Of ik nu spijt moet hebben dat deze dag een andere invulling heeft gekregen, weet ik niet. In ieder geval was het een mooie voorjaarsdag met enkele fascinerende waarnemingen.

Kalkzandsteengroeve (foto: Ans Homburg)

Een duif als huismus

door Marianne Vos

Roerloos, met de oogjes halfdicht, ligt een duif tegen de buitenmuur. Hij leeft nog, maar daar is dan ook alles mee gezegd. Die vogel gaat mee naar huis, hij moet onmiddellijk verzorgd worden. Ik stribbel mezelf nog even tegen; er zou toch nooit meer een dier in huis genomen worden? Geen hond, geen kat, zeker geen hamster, geen kanarie, zelfs geen goudvis?

Spinnen en insecten vormen een uitzondering; die mogen alles. Rensen, sluipen of jagen, springen of vliegen, kortom: alles waartoe ze van nature het passende gereedschap en de lichaamsbouw hebben. Tapijtkevers en muggen zijn van deze regeling uitgesloten.

Een doos met een laagje kranten fungeert als voorlopig verblijf. De vogel zal hongerig zijn, maar alle winkels zijn op dit tijdstip gesloten. Misschien lust hij vogelmuur, daar waren mijn kanaries vroeger toch zo dol op? Even later blijkt dat de duif geen groenvoer lust. Dan maar een handvol noten vermalen in de koffiemolen. Duif lust geen noten, althans niet deze. Mais dan maar? Snel een blikje mais opengemaakt, maar hij blijft geen ingeblikt voer. Er zit niets anders op dan het voeren uit te stellen tot morgen, als er origineel duivenvoer in huis is. Het belangrijkste voor dit moment is dat de duif drinkt. Ik bewerk zijn snavel zodanig dat die vanzelf opengaat, om er enkele druppels water vanaf mijn vingers in te laten lopen. Eenmaal de snavel open, controleer ik zijn keel op het Geel, een parasitaire, dodelijke aandoening. Een uurtje later drinkt hij zelfstandig en kan daar bijna niet mee ophouden.

De volgende behandeling betreft een onderzoek op eventuele breuken. Behoedzaam maar degelijk betast ik zijn lijfje, waarvan het borstbeen scherp uitsteekt. Dat feit, in

combinatie met de krop, die verworden is tot een loos velletje, toont aan dat de vogel totaal uitgehongerd en uitgeput is.

Vleugels, staart en lijfje blijken gelukkig breukvrij te zijn. Het oppervlakkige vleugelwondje krijgt een likje goudsbloemzalf.

Daags erna sta ik op het openingsuur als eerste klant van die dag in een speciaalzaak en vraag om duivenvoer. Duiven moeten bovendien constant grit ter beschikking hebben en krachtvoer is geen overbodige luxe voor een verzwakte vogel. Tevens koop ik een extra grote, transparante box die op de vensterbank past, waardoor de vogel voortaan ook liggend naar buiten kan kijken. Deze box is op iedere hoek voorzien van een wieltje en is zodoende waarschijnlijk het eerste duivenverblijf met vierwielaandrijving.

De volgende ochtend tref ik een vieze troep aan; het arme dier heeft diarree. Op het internet vind ik instructies hoe je als leek, door middel van kleur en consistentie van de ontlasting, de oorzaak kunt vaststellen. Het is het gevolg van een langdurig gebrek aan voedsel, gecombineerd met stress. Door rust en voldoende voedsel moet het vanzelf over gaan.

Omdat hij veel ligt – hij is te zwak om te staan – wordt hij erg vies aan de onderkant. Zodra de diarree over is, maak ik hem goed schoon met vochtig keukenpapier.

Metterdag knapt de duif op en er zijn zelfs momenten dat ik me inbeeld dat hij van een doodzieke, aftandse duif, in een handtamme huismus transformeert. Tegelijkertijd ben ik er me ervan bewust dat de dag waarop hij zijn legitieme vrijheid opeist, onherroepelijk nabij komt.

In die sfeer gaat de volgende fase van start; de duif krijgt twee maal

daags vlieg oefeningen om zijn vleugelspieren te trainen. Terwijl mijn linkerhand de pootjes omvat, duw ik met de rechterhand van onderop zijn vleugels uiteen en gooi hem de lucht in zonder hem los te laten.

Resultaat; hij wappert zo hevig met zijn vleugels dat ik me afvraag of hij last heeft van hoogtevrees.

Voortaan is er iedere dag een vooruitgang te boeken; soms een nauwelijks waarneembare, dan weer een duidelijke. Zomaar op een dag stapt hij deftig rond in zijn verblijf en neemt in die welhaast aristocratische houding water en voer tot zich. De duif begint flink op te vetten, hetgeen gemakkelijk is vast te stellen door het borstbeen te controleren. Als dat bijna niet meer voelbaar is omdat het met een stevig laagje vet is bekleed, is een duif goed op gewicht. Het is als het ware zijn voorraadkamer aan reserve-energie. De krop, die een belangrijke rol speelt in het spijsverteringsproces, heeft vooral na een voedselopname weer de zo typerende bolle vorm. Het vleugelwondje is inmiddels genezen en voorts zit hij mooi strak in de veren.

Totaal onverwacht, van het ene op het andere moment en zonder een voor mij waarneembare aanleiding, verandert zijn gedrag. Zodra ik in zijn buurt kom, begint hij luid te koeren en hakt met zijn scherpe snavel op mijn handen in! Hoezo, handtam? Het is de eerste keer dat ik hem hoor koeren en beschouw ook dat als een vooruitgang, maar als hij een mens was, zou ik hem vanwege zijn gedrag een vervelende sacherijn noemen. Ik laat hem de rest van de dag met rust. Het is al bijna avond en dat is geen gunstig tijdstip om hem vrij te laten. Die nacht hoor ik hem af en toe rumoeren in zijn compartiment.

's Anderendaags is hij zo mogelijk nóg sacherijniger; zijn koeren

www.BioLib.de ©KurtStueber

klinkt ronduit kwaad en de snavel-aanvallen zijn feller. Ik vermoed dat een willige duivin, die zich misschien vlakbij ergens ophoudt, mede de aanleiding vormt voor zijn totale stemmingswisseling.

Met box en al zet ik hem op het balkontafeltje, vanwaar hij onmiddellijk naar de rand van het balkon vliegt. Vanaf deze positie heeft hij een goed zicht op de omgeving en zit hij bij vertrek bovendien meteen

op een prima vlieghoogte. Hij speurt in het rond met zijn pientere oogjes en ik stel me voor, dat hij zijn unieke, ingebouwde navigatie in werking stelt. Zoekt hij de frequentie van die duivin?

Toch nog onverwacht spreidt hij zijn vleugels en zet zich af. Hij vliegt! Oh! Wat is hij mooi! In een prachtige, sierlijke, lange boog stijgt hij omhoog, daalt vervolgens een weinig, vliegt naar de overkant

van het water en vertrekt naar daar, waar ik hem niet volgen kan.

In de huiskamer raap ik een paar donzige duivenveertjes op en stop die in een willekeurig boek tussen willekeurige bladzijden. Ooit herlees ik dat boek – dat doe ik met alle boeken - vind de veertjes en herinner me weer de weken met mijn duif.

Natuur als medicijn

door Maria Beelen

De hele wereld staat al een tijd op zijn kop
Want onze gezondheid is in gevaar dat zegt elke krantenkop.
De natuur is nu nóg meer een bron waaruit je energie binnenhaalt
Zodat niet alleen Covid-19 onze dag bepaald

Kijk eens met extra aandacht naar een boom in uw eigen omgeving
Er steeds iets nieuws aan ontdekken is echt een bijzondere beleving
Die uitstraling van kracht en het zorgvermogen voor zijn eigen brandstof
Of hij nou in knop staat, bloeit of blad draagt voor onze nodige zuurstof
De bloesem van de kers en later de pracht van fiere bloemtrossen
die de paardenkastanje duidelijk herkenbaar uitdossen

Hommels zoeken een beschutte plaats voor hun nieuw nest vol daadkracht
De Atalanta vliegt door de tuin in al zijn bonte pracht
Merels gaan warempel hun nest bouwen in onze heg
En de pimpelmees in een van onze vogelhuisjes, ze hoeven geen uitleg.
Vinken vliegen op en af met takjes en mos, ze zijn de kerspruim ingetrokken
De kikker kwaakt in de vijver van de buren om een vrouwtje te lokken
Tortelduiven doen zich te goed aan het kippenvoer
En allemaal moeten ze opletten want de kat uit de buurt ligt op de loer

De natuur krijgt echter rust tijdens deze Corona-crisis is wat ik me realiseer
De lucht is een stuk schoner door minder auto's en ander gemotoriseerd.
Afname van stikstofuitstoot, mede door minder vliegverkeer en industrie.
Het is stiller buiten wat zorgt voor rust en brengt meer innerlijke energie.
Er is in de natuur al waarneembare verandering
Toen ik het zag kreeg ik in mijn ogen spontaan een glinstering
Die beelden van kristalhelder water in Venetië en blauwe luchten boven China
En vrij uitzicht op de besneeuwde bergtoppen van de Himalaya in Noord-India

We gaan het meer waarderen om buiten in de natuur te mógen zijn.
Kijken met andere ogen om ons heen, kweken daardoor een beter milieubewustzijn
Als het straks beter gaat zullen we dan onze natuur beter beschermen?
Hopelijk leren we ervan en gaan we ons er met zijn allen over ontfermen

Pyjamawants, Graphosoma lineatum (foto: Ans Homburg)

Van Visserweert naar De Rug

door Tom Storcken

Het is begin april en een koude wind waait langs de Maas. Toch ga ik een fietsrondje maken vanaf Visserweert via de Ruitersdijk, langs Kokkelert naar De Rug. Het beginpunt ligt bij de nieuwe brug bij Visserweert, ik ga niet de brug over naar het dorpje maar neem hier het fietspad over de Ruitersdijk. Links van de dijk ligt een nieuw gebied waar voorheen zand en grind is weggehaald en nu dient als overloop van de Maas bij hoog water. Na de vele regen van afgelopen tijd en het hoge water van de Maas staat hier nog altijd water en een deel is nu een moddervlakte. Een ideaal gebied voor eenden, ganzen, zwanen en steltlopers. Links van de brug ligt de voorlopige berghaven en hier wordt nog altijd gewerkt. Bij de brug zwemmen Futen, Grote- en Kleine Canadese ganzen, Kuifeenden en een Aalscholver vliegt over het water. Iets verderop lopen Grauwe ganzen en een Kievit. Als ik wat verder fiets, hoor en zie ik de Veldleeuwerik in de lucht, terwijl op het water enkele Knobbelzwanen en twee Zwarte zwanen

dobberen. Beneden aan een stenige rand loopt een Kleine plevier terwijl twee Scholeksters overvliegen. Aan de modderrand waar het water begint, lopen enkele Grote mantelmeeuwen. Ook Nijlganzen, Kokmeeuwen, Wilde eenden en Zwarte kraaien zijn van de partij en zoeken naar voedsel of zitten te luieren. Voordat ik bij Kokkelert kom, staat er rechts van de dijk nog wat water in de lager gelegen weilanden en velden. Steeds hoor ik de Graspieper, maar ik kan hem maar niet vinden, totdat hij op een van de vele paaltjes gaat zitten en zich dan goed laat bewonderen. Eenmaal bij Kokkelert verlaat ik het verharde fietspad en ga via poortjes verder over de onverharde dijk. Hier laten zich zien en horen; een Buizerd die op een paaltje zit, een vijftal Smienten, Torenvalk en een Blauwe reiger. Lopend met de fiets aan de hand zie en hoor ik een Buizerd in de lucht. Als ik hem probeer te vinden komt er plotseling vanachter een rij bomen een Ooievaar aangevlogen. In grote cirkels vliegt hij langzaam richting Maaseik en De Rug. De Buizerd vergezelt hem een tijdlang, zodat ik ze samen in het

vizier heb. Een prachtig gezicht wat mijn dag, was hij al niet mooi, helemaal compleet maakt.

Aan de Belgische kant van de Maasbrug bij Maaseik staan twee agenten, die iedereen die de grens wil passeren, controleren of ze daartoe gemachtigd zijn. Bestonden landsgrenzen decennialang als denkbeeldige lijnen die men ongehinderd en ongemerkt passeerde: door de uitbraak van het coronavirus gelden weer strenge maatregelen en wordt iedereen die niet de daartoe vereiste vergunning heeft, teruggestuurd.

Verder onder de brug door vliegen weer twee Scholeksters langs, terwijl een mooie Koolmees in een wilde roos zit te fluiten. Op de grassen lopen Kautjes en Eksters terwijl in de verte, richting pompstation, een kudde wilde paarden graast.. Zo te zien zijn er diverse veulens bij. Hier, bij de parkeerplaats bij de Maasbrug, eindigt mijn tocht voor vandaag.

Ik duw mijn fiets naar boven en geniet nog even van een zingende Veldleeuwerik.

Visserweert (foto: Ans Homburg)t

Natuurbeheer en fauna - deel 3

Levendbarende hagedis *Zootica vivipara* (foto: Marianne Vos)

door Jan Hermans

Natuurlijke dynamiek

Bodem en vegetatie ontwikkelen zich snel of zeer traag: dat is afhankelijk van de hoeveelheid neerslag, de temperatuur en de beschikbare voedingsstoffen. De duinen en het rivierengebied zijn landschappen die we dynamisch noemen; wind en water zorgen hier voor pioniersituaties en voor het continu ontstaan van dynamische overgangen (gradiënten genoemd) tussen oude en jonge vegetatie. Ook in 'langzame' landschappen werken deze processen. In oude bossen ontstaan door storm en boomsterfte variatie in begroeiingstypen en in laagvenen zakt zware begroeiing soms door de veenlaag heen, waardoor weer open water ontstaat dat weer langzaam begroeid raakt.

Diersoorten zelf, in de vorm van grazers, gravers, bouwers en zaadverspreiders, zorgen ook voor dynamische en sturende processen in de natuur. **Dynamiek is noodzakelijk om de variatie in een landschap te behouden, te laten veranderen en**

verder te ontwikkelen zodat diverse diersoorten er een geschikte leefomgeving vinden. Verstarring en stilstand is de dood in de pot voor fauna.

Steeds vaker kiest men in het natuurbeheer voor de dynamiek van natuurlijke processen. Hierdoor ontstaan gevarieerde leefgebieden die aan veel diersoorten leefmogelijkheden bieden. In het halfnatuurlijke cultuurlandschap wordt deze dynamiek vervangen door landgebruik en beheer dat de successie van bodem en vegetatie afremt. Kleinschalige cultuurlandschappen (halfnatuurlijk) zoals hooilanden, heideakkers, vloeivelden en hakhoutbossen zijn bij een continu beheer gevarieerd, **stabiel in de tijd** en daardoor rijk aan planten- en diersoorten. Deze vorm van beheer kost veel tijd, geld, energie en ervaring, maar kan soortenrijke cultuurlandschappen en populaties van kwetsbare soorten in stand houden wanneer herstel van de natuurlijke dynamiek nog, of niet meer mogelijk is.

Enkele praktijkvoorbeelden

In het Natura 2000-gebied Langstraat (noordwestelijk deel Noord-Brabant) liggen veel oude sloten met belangrijke natuurwaarden, die als gevolg van achterstallig onderhoud, grotendeels of zelfs geheel zijn dichtgegroeid. In deze sloten komt de Grote modderkruiper voor. De soort verdwijnt bij geheel dichtgroeien, maar ook geschoonde sloten zijn jarenlang voor deze soort ongeschikt als leefgebied. Daarom wordt er herstelbeheer toegepast, waarbij jaarlijks alleen een deel van de sloten wordt uitgebaggerd en blijft 30 tot 80% in rust. Ook wordt er minder diep uitgebaggerd en wordt het slib in een dunne laag afgezet op de oever, waarbij modderkruipers door vrijwilligers worden opgespoord en teruggezet. Dit gefaseerde beheer leidt tot een gezonde en duurzame populatie van deze zeldzame vissoort.

Het Korenburgerveen is een schoolvoorbeeld van een gevarieerd natuurterrein waarin veel bijzondere diersoorten voorkomen. Het

veen wordt gevoed door regenwater en lokaal grondwater. In de jaren 1990 zijn houten damwanden geplaatst om het wegsijpelen van water naar de omgeving tegen te gaan. Dit leidde tot een gewenste vernatting van het veen, veengroei en het herstel voor zeldzame soorten waterkevers, maar ook tot het “verdrinken” van schrale graslanden waar de parelmoervlinder Zilveren maan voorkwam. Er wordt gewerkt aan het herstel van de natuurlijke hydrologie. Door de vernatting geleidelijk uit te voeren worden de overgangen hersteld en krijgen diersoorten de kans om met de overgangen mee te bewegen.

Elke soort zijn eigen schaal

Mozaïeken en gradiënten in een landschap worden door elke diersoort anders ervaren en gebruikt. Een belangrijke factor is de schaal waarop deze variatie aanwezig is in verhouding tot de grootte en beweegbaarheid van een soort. Er zijn geen harde grenzen tussen “kleinschalig” en “grootschalig”. Handig is om een volgend schema in het achterhoofd te houden:

1. Kleine ongewervelden als springstaarten, aaltjes en wortelluizen

leven in of op de bodem: dat is op **microschaal**

2. Iets grotere, niet vliegende ongewervelden zoals spinnen, pissebedden en veel loopkevers leven op **mesoschaal** (10 m² tot 1 ha)

3. Grotere vliegende insecten en gewervelden leven op **macroschaal** (meer dan 1 ha)

4. Grote gewervelden leven op **landschapsschaal** (meer dan 100 ha).

Van groot belang is het **befef van de verschillende schaalniveaus** bij het uitvoeren van beheer- en herstelmaatregelen. Het is van groot belang om je te verplaatsen in een diersoort en door de ogen van een dergelijke soort het terrein te begrijpen. Jaarlijks 1% plaggen van een heideterrein van 500 ha lijkt misschien kleinschalig, maar voor een loopkever of een sprinkhaan is een aaneengesloten plagvlakte van een halve hectare al gigantisch!!

Te hoge dynamiek

Behoud of herstel van dynamische processen is nodig om een gevarieerd landschap te behouden. Soms kan de dynamiek ook te hoog zijn. In uiterwaarden van rivieren is de

overstromingsdynamiek soms zo hoog dat er eigenlijk geen laag-dynamische plekken meer voorkomen. Ook in de huidige landbouw is de gebruiksintensiteit van bemesten en oogsten zo hoog dat er sprake is van een overdaad aan dynamiek, waardoor er in de huidige agrarische gebieden nauwelijks meer sprake is van biodiversiteit. Te veel dynamiek treedt ook op bij plotselinge en grootschalige herstelmaatregelen. Het is daarom belangrijk om maatregelen **geleidelijk** uit te voeren, zodat soorten de tijd hebben mee te bewegen in het landschap. Daartoe nog een laatste voorbeeld: de Levendbarende hagedis komt in natte heiden en venen altijd voor aan de randen of op plekken met overgangen naar iets hogere delen. Deze overgangen schuiven op bij herstel van de hydrologie, waarbij oude leefgebieden in een terrein ongeschikt worden. Door aan de randen of in de bufferzones rondom het leefgebied van deze hagedis ruimte te creëren, is het mogelijk voor de soort om mee op te schuiven. Dergelijke voorbeelden zijn te zien op de Meinweg.

Springstaartje (foto: Marianne Vos)

Wandeling Koningsteen Thorn

door Pieter Althuizen

Ofschoon de omgeving van mijn woonplaats Neeritter ook best wel de moeite waard is om een natuurwandeling te maken, wilde ik nu eens een ander voor mij bekend natuurgebied bezoeken. In deze bizarre coronatijd waarin we steeds opnieuw aangespoord worden toch vooral thuis te blijven, heeft de mens toch contact met de natuur nodig om lichaam en geest in balans te houden. Bij het opstaan had ik mijn keuze reeds gemaakt. Het zou vandaag een wandeling worden in Thorn, achter De Grote Hegge, vlakbij de Belgische grens. Die grens is momenteel vanwege de coronamaatregelen in België voor iedereen hermetisch afgesloten. Dit geldt ook voor het aangrenzende natuurgebied. Alleen voor vogels en voor viervoeters zoals Konikpaarden, Galloway runderen en ander wild, gelden deze regels niet. Misschien raadt u het al? Mijn wandeling zou gaan naar natuurgebied De Koningsteen in Thorn, slechts vier kilometer verwijderd van mijn woning in Neeritter. Op deze zonnige, maar koele morgen eind april, parkeerde ik mijn ruim twintigjarige vervoermiddel voor de nieuw aangebrachte slagboom bij plas "De Koeweide". Gewapend met verrekijker en fotocamera, wandelde ik langs de grote plas richting het klaphekje bij de ingang van 'De Koningsteen'. Rustig met de elleboog het klaphekje open en dicht doen en ik ben binnen, op weg naar alle verlokkingen, die dit gebied mij zal openbaren. Na zo'n twintig meter gewandeld te hebben, gebeurde er iets waar ik al in stilte op had gehoopt. Het onmiskenbare, prachtige geluid van een musicerende Nachtegaal streelde mijn oren. Mijn dag kon niet meer stuk. Vanmorgen hoopte ik al dat deze bijzondere vogels ook weer dit jaar de voorkeur zouden geven aan deze, geliefde ontmoetingsplaats.

Even pauze om volop te kunnen genieten van dit prachtige concert. Wat mij ook opviel waren de vele bloeiende meidoorns met hun speciale, doordringende geur, die her en der verspreid staan in dit gebied. De prachtige witte en rode bloesems waren een lust voor het oog. Rechts van de zandweg een Belgische grenspaal met daarachter een begroeide wal met wilgen, meidoornstruiken en een bloeiende Wilde appelboom. Langs de weg in het gras bloeiende Paardenbloemen, Madeliefjes, Smalle weegbree, Paarse dovenetel, ereprijs en Hondsdraf. Na een bocht in de weg, viel mijn oog op een groep Konikpaarden met een veulen, die mij de weg versperden. Wat nu? Het leek mij niet verstandig om vlak langs de kudde met het veulen te gaan lopen. Dat is vragen om problemen. Dan maar even de Belgische coronaregels aan mijn laars lappen en de wal beklimmen op Belgisch grondgebied. Zo'n twintig meter verder weer naar beneden, om achter de paarden weer in Nederland uit te komen op de zandweg. Tijdens mijn kort grensoverschrijdend uitstapje kon ik nog wel genieten van een aantal watervo-

gels die op de Kessenichse plas zwommen, zoals een paartje Wilde eenden, enkele Meerkoeten, een aantal Grauwe ganzen en twee Futen. Vanaf deze plas had je een prachtig uitzicht op het dorp Kessenich, voorlopig onbereikbaar voor andere ingezetenen van het Verenigd (?) Europa. Toen ik weer afdaalde naar de zandweg op Nederlands grondgebied, stonden de Konikpaarden mij met gefronste blik na te kijken. Ik vervolgde mijn wandeling tot aan moeder Maas, naar een bord met het opschrift: 'Het einde van België', wat je op afstand aan het denken zet, maar bij nader inzien de grens met Nederland aangeeft. Bij dit informatiebord stond ook een vernieuwde bank, dus even pauze. Hier kon ik even genieten van de mooie aanblik op het water en het unieke concert van een Merel, Vink, Tjiftjaf, Zwartkop en een Nachtegaal op afstand. Ook een Koekoek voegde zich even later bij dit muzikale gezelschap. Normaal kun je vanaf deze plek rechtsaf, over een onlangs aangelegd pad, naar het Belgische dorp Kessenich en zo weer terug naar Thorn met aan weerszijden water; helaas vandaag niet, op

Konikpaarden (foto: Pieter Althuizen)

Knobbelzwanen (foto: Pieter Althuizen)

straffe van een boete van 500 euro. Wat een bizarre tijd. Dan maar linksaf over een pad langs de Maas. Links van dit pad zie je een bos met veel omgewaaide bomen. Langs het pad een weelderige plantengroei met onder andere veel Groot hoefblad. Ook zie je hier Fluitenkruid, Stinkende gouwe, Klein kruiskruid, Witte dovenetel, Scherpe boterbloem, Look-zonder-look, Paardenbloem, Witte en Rode klaver en wat Madeliefjes. Wat verderop hoorde je een Grote bonte specht tegen een boom kloppen. De Koekeek liet zich hier weer opnieuw horen. Zou er regen komen? Het zag er niet naar uit. Ik vervolgde mijn wandeling en bij een bocht naar links werd mijn aandacht getrokken door een kleine plas waarop een paartje niets vermoedende Knobbelzwanen statig het water doorkliefden. Op de rechteroever vertoefden enkele Grauwe ganzen. Echter, het mooiste tafereel was de

familie Nijlgans met zes jongen die zich veilig voelde midden op de plas. Een prachtig gezicht. Op de linkeroever scharrelden twee Meerkoeten tussen enkele pollen met Gele lis. Het pad wat tussen het bos en de plas liep, begon intussen meer op een hindernisbaan te lijken met veel omgewaaide bomen, waar ik overheen moest klauteren. De laatste storm had hier flink huis gehouden. Ik naderde het einde van het pad met nu aan weerszijden een waterplas. Langs beide plassen zat een visser, op eerbiedige afstand van elkaar te genieten, van de rust en de vogelgeluiden. Ik draaide nu linksaf en beklom een brede wal met daarop een zandweg die mij naar de terugweg voerde. Even verder werd mijn aandacht getrokken door een prachtige blauwe bloem links van de weg. Ja, dit was Kruipezenegroen. Rechts van mij stonden een aantal meidoornstruiken prachtig in bloei, met rode en

witte bloesems. Deze brede strook struikgewas grenst aan de plas, de Koeweide, vlakbij De Grote Hegge. Over de brede zandweg lopend, werd mijn oog verrast door een grote berg takken in de plas links van de weg. Jawel een heuse Beverburcht. Dat de burcht bewoond was, werd bewezen door de half in het water liggende, afgeknaagde bomen, net als bij Leerkeven in Panheel. Nog even doorlopen, daarna rechtsaf en zo kwam ik weer uit bij de zandweg, die mij richting uitgang voerde. Onderweg naar het klaphekje werd ik nog getraakteerd op een speciaal concert van de Nachtegaal. Prachtig toch! Rustig wandelde ik naar mijn autootje, dat inmiddels gezelschap had gekregen. Mijn dag had niet beter kunnen beginnen. Met een voldaan gevoel van lichaam en geest tufte ik terug naar mijn woonsteking in Neeritter.

Namiddagimpressie

Veldleeuwerik (foto: Jac Janssen) (CC BY-NC-SA2.0)

door Jan Hermans

Vanuit het graan klinken subtiele vogelroepen: Kwik-me-dit, kwik--me-dit: Kwartels! Hun geluid stemt me gelukkig op deze dag eind mei tussen Rozendaal en Groot Broek. Kwartels roepen bij mij mooie associaties op. Met rijpend graan, zwoele zomernamiddagen en een geheimzinnig vogelleven. Deze kleine hoenders laten zich vaker horen dan zien. Ze leven zeer teruggetrokken en geheimzinnig in de dichtbegroeide graanakkers. Daar scharrelen ze rond tussen de stevige stengels. Plots wordt de Kwartelroep over-

stemd door een aangenaam roepje en melodietje. Met wat fantasie herken je daarin het bekende thema uit de vijfde symfonie van Beethoven. De muzikale aubade komt uit een meidoornhaag nabij het akkerperceel. Ik ontdek al snel de kanariegele vogel: de Geelgors. Het liedje wordt eindeloos herhaald en niet zonder succes..., er verschijnt een vrouwtje. Minder opvallend en meer groenachtiger van kleur. De openluchtvoorstelling op deze door struikgewas omzoomde akker is nog niet ten einde. Heel voorzichtig begint een vogel een helder

liedje aan te heffen. Kristalzuiver rijgt hij de klanken naadloos aan-een. Het is de Veldleeuwerik. Deze meesterlijke zanger stijgt op uit het korenveld en klimt met fladderende vleugels hoger en hoger totdat hij nog slechts als een stipje zichtbaar is in het hemelsblauw. Nauwelijks te zien, maar nog steeds goed te horen. De muzieknootjes dwarrelen naar beneden en klinken als een speeldoos, die op versnelde wijze wordt afgedraaid. Wie denkt bij het horen van een Veldleeuwerik niet met heimwee terug aan zijn of haar jeugd?

Een mininatuurgebiedje - De tuin van Thijs

door Leo Koster

In het regionale dagblad stond op 14 april j.l. een overlijdensadvertentie van Thijs Abbenhuis. Thijs ken ik al jaren onder meer van het IVN-afdeling Roermond, van de verhalen in de Natuurgids en van bijeenkomsten georganiseerd door het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg en van onze eigen Kringloop, waar hij in 2008 lezingen verzorgde over het boerenleven. Door zijn overlijden kwamen veel herinneringen bij me op, waarvan ik U er onderstaande een van beschrijf.

Thijs was een deelnemer van het eerste uur van de “Werkgroep Klavertje vier” die uit vier stoere mannen bestond. Hun doelstelling was; genieten in en van de natuur en

mooie dingen zien en zoveel mogelijk kennis verzamelen om die aan anderen door te geven. In 2008 en 2009 maakte ik ook deel uit van deze werkgroep. Van alle wandelingen werden, met name door Thijs, verslagen gemaakt, onderverdeeld in: bijzonderheden, vogels, dieren, gallen, planten, paddenstoelen, mossen, varens en bomen/struiken.

Op zaterdag 29 juni 2019 ga ik bij Thijs en zijn vrouw Lies op bezoek. De laatste tijd tobt de 83-jarige Thijs wat met zijn gezondheid, maar schrijven voor De Natuurgids blijft hij doen, hij heeft nog zoveel ideeën en thema's die hij via het tijdschrift voor natuur, milieu en heem in Limburg aan anderen wil doorgeven. Het voortuintje in Hae-

len ziet er “wild” doch verzorgd uit. Ik zie onder meer Brede wespenorchis, Zeekool, uitgebloeid Wildemanskruid, Ruige nachtschade waaraan geelkleurige bessen komen alsmede de composiet Kogeldistel. Een Gehakkelde aurelia toont interesse in het tuintje. In de gezellig ingerichte woning praten we wat bij over koetjes en kalfjes onder het genot van een lekker bakje koffie met koekje dat door Lies wordt opgediend. Tussen een rijk gevulde boekenkast staat de trots van Thijs. Het betreft een bronzen beeldje, voorstellende een lezende “Thijs” die op een stapel Natuurgidsen zit. Het beeldje is ontworpen door beeldend kunstenaar Willemijn Heijboer. Thijs heeft het gekregen voor het vele werk dat hij voor De Na-

Blaassilene Silene vulgaris (foto: Ans Homburg)

tuurgids verricht heeft. In het glas van een kastdeur zie ik dat in de achtertuin zich veel vogels ophouden. “De Kauwtjes zijn echte “frechlappen”, aldus de bewoners. Thijs is bereid mij een “buitenexcursie” door zijn achtertuin aan te bieden met uitleg. Meer dan 170 plantensoorten heeft hij in zijn aantekeningenboekje opgetekend. Tegen de buitenmuur van een stenen schuurtje hangen diverse houtblokken met daarin gaten van verschillende diameters en bosjes rietstengels. Insecten van erg klein tot wat groter vliegen naar de gaten en verdwijnen in het zogeheten insectenhotel. Gele helmblom staat in bloei; de rijpe, zwarte zaden zijn voorzien van een wit zoetig aanhangseltje, het mierenbroodje. Mieren zijn dol op die zoetheid en verspreiden daardoor het zaad van de Gele helmblom. Stinkende gouwe heeft ook een mierenbroodje. Muizendoorn, die tot de aspergefamilie behoort, staat al sinds 1985 hier in de tuin. Aan de andere kant staat een Mirabel, een pruimenboom en een rijzige Zwarte noot waaraan zeker vier geelgroene ronde bolsters hangen. De harde, bruine noot is moeilijk te kraken. Er staat ook een hoog bloeiende Acanthus met stekelige schutbladen, evenals Blaassilene en op diverse plaatsen Pijpbloem; aan een van de stengels zie ik een groene, dikke doosvrucht, die bij rijpheid zwart wordt. Verder een enkele Ruige anjer. In een vijvertje Slangenwortel, Grote boterbloem en Moerasvarens. In het bijna verborgen vijvertje zwemt soms een Kleine watersalamander en door de ruige vegetatie kruipt af en toe een pad. Door onze aanwezigheid verstoren we een groepje Huismussen. Dan zie ik Kantig hertshooi, Donkere ooievaarsbek, Dagkoekoeksbloemen, Stinkend nieskruid, Grijskruid, Luzerne en Veldlathyrus. Bloeiende Kalketrip werd ooit als stekje meegenomen uit Frankrijk en doet het evenals Aardakker goed op de plaatselijk kalkhoudende

Knikkend nagelkruid, Geum rivale (foto: Ans Homburg)

de tuingrond, door er gemalen kalksteen uit te strooien. Koningsvaren steekt bijna boven alles uit, zelfs boven de Prachtklokjes. In een hoek staat Spaanse zuring. Verder ook Betonie, Geel zonneroosje, Aardpeer en Kleine kaardenbol. Volgens Thijs moet ik goed voor me kijken want daar groeit zijn trots. Aan een sierappeltje groeit de bolvormige, altijd groene halfparasiet Maretak. Het betreft een tweehuisige soort en in dit geval is het een vrouwelijk exemplaar die witte bessen draagt. Thijs heeft dit kleinnood opgehaald in Moergestel. In een bijna droog gevallen water-

bak groeit en bloeit Muurpeper en aan de randen Muurleeuwenbek. Kuifhyacint, meegebracht uit Zwitserland, heeft het uitstekend naar zijn zin in de tuin van Thijs. Er staan inmiddels 170 planten. In een aparte bak groeien stekjes van de Kleine kaardenbol. Tegen een zijmuur van het schuurtje groeit een Clematis die ook wel Bosrank genoemd wordt, met gele, klokvormige bloemen. Een Passiebloem mag langs een regenpijp omhoog klimmen. Aan het woningprobleem bij vogels heeft Thijs ook wat ondernomen door nestkasten op te hangen en voor het drinken

of badderen zijn waterbakken geplaatst. Huislook werd vroeger op het dak geplant omdat men dacht dat dit plantje bescherming bood tegen blikseminslag; hier groeit het op de grond. Verder zie ik Wilde judaspenning, Ringelwikke, Vierzadige wikke en Hondsdraf. Dan diverse uitgebloeide Bolderiken, waarvan de violette bloemen een wit hartje hebben. Het is een mooie, maar giftige plant, vooral de zaden zijn zeer giftig. Vroeger

werden ze met het graan mee geoogst en bij onvoldoende zuivering ook mee gemalen, waardoor het graanmeel en dus het brood giftig werd. Volgens Thijs kwam die vergiftiging bij kloosterlingen niet voor; de paters hadden tijd te over om het graan goed te controleren. Inmiddels heeft Thijs me bijna de gehele tuin laten zien. We lopen langs Eenbes, Aardbeiganzerik, Gele dovenetel, Eikvaren en Lamsoor. Naast de schuurdeur staat al

twintig jaar de zeldzame Schubvaren. Thijs wijst me nog op de Winterpostelein, Bosgeelster, Vlas en Knikkend nagelkruid. Op een betrekkelijk klein oppervlak heeft Thijs een zeer gevarieerd paradijsje gecreëerd en dat is alleen mogelijk met kennis van planten, geduld en inzicht. Ik heb er echt van genoten, zeker met de fantastische uitleg van Thijs erbij.

Mededelingen Corona - crisis

Alle activiteiten die gepland zijn tot 1 september gaan niet door.

*Cursus kennismaken met vegetatie

*Excursie zondag 21 juni: Groeve Blom

*Excursie zondag 23 augustus: Luzenkamp

Raadpleeg regelmatig onze website www.dekringlooplinne.nl voor meer informatie of neem bij twijfel contact op met een van de bestuursleden.

Het Bestuur

Jaarprogramma 2020

Vrijdag 31 januari

Lezing door Ad Havermans over "geologie in Midden-Limburg."

Vrijdag 28 februari

Jaarvergadering met aansluitend een lezing door Hans de Mars over "Watermolenlandschappen."

Vrijdag 27 maart

Lezing door Boena van Noorden over "broedvogels in De Peel," verleden heden en toekomst.

Zondag 26 april

Voorjaarstocht naar het gebied van de "Geleenbeek en de Vloedgraaf."

Zondag 24 mei

Excursie naar het "Sweeltje" bij Montfort.

Zondag 21 juni

Excursie naar "Groeve Blom" in Berg en Terblijt. Alléén voor leden.

Zondag 23 augustus

Excursie naar de Luzenkamp.

Zondag 27 september

Lange dag excursie naar het natuurgebied "Areven" bij Stramproy. Alléén voor leden.

Zondag 25 oktober

Herfstexcursie naar het gebied "Annendaal."

Vrijdag 27 november

Lezing door Henk Hencyk over "Paddenstoelen in de winter."

Vrijdag 11 december

Lezing door Jan Hermans over "Ethiopië."

Zaterdag 26 december

Kerstwandeling in een Limburgs natuurgebied.

Indien onbestelbaar retour: De Kringloop Linne, Burton Jostweg 7, 6041 PG Roermond

Op deze foto is niets bijzonders te zien.

Het zweefvliegje is één centimeter groot en de plant 150 centimeter. Het zweefvliegje behoort tot de familie Syrphidae, die wereldwijd uit ruim vijfduizend soorten bestaat, waarvan er ongeveer zesenveertighonderd constant in het buitenland verblijven.

De naam van de plant is *Verbascum nigrum* of Zwarte toorts. Strikt genomen berust 'Verbascum' op een schrijffoutje, mogelijk ontstaan door mondelinge overlevering, in combinatie met een hardhorende geestelijke die het schrijfwerk moest verrichten, of een snipverkouden spreker. De originele naam luidt *Barbascum* - ofwel hinderlijke haargroei: de gehele plant is bedekt met viltige, grijze haartjes.

De oranje meeldraden zijn getooid met lila flosjes: het geheel wordt omsloten door gele bloembladen. Ook in een gewone waarneming ontvouwt zich volmaaktheid.

Tekst en foto: Marianne Vos

LANDSCHAPSVERENIGING
De Kringloop Linne

